
TERCÜMELER

EVLİLİĞE VE EŞLERİN ORTAK ÇOCUKLARI ÜZERİNDEKİ
VELAYETİNE İLİŞKİN KONULARDA MAHKEMELERİN
MİLLETLERARASI YETKİSİ VE MAHKEME KARARLARININ
TANINMASI VE TENFİZİ HAKKINDA 29 MAYIS 2000 TARİH VE
1347/2000 SAYILI AB KONSEY TÜZÜĞÜ

İlhan DİNÇ*

Avrupa Birliği Konseyi

Avrupa Topluluğu Kuruluş Antlaşmasını, bilhassa madde 61 (c) ve 67 (1) hükümlerini göz önünde tutarak,

Komisyonun önerisini göz önünde tutarak,¹

Avrupa Parlamentosu'nun görüşünü göz önünde tutarak,²

Ekonomik ve Sosyal Komite'nin görüşünü göz önünde tutarak,³

Aşağıdaki sebeplerden dolayı BU TÜZÜĞÜ ÇIKARDI.

- (1) Üye devletler, kişilerin serbest dolaşımının güvence altına alındığı Birliği; özgürlük, güvenlik ve adalet alanı olarak korumayı ve geliştirmeyi kendisine bir hedef olarak belirlemiştir. Topluluk, bu sahanın inşasına yönelik olarak, diğerlerinin yanında, hukuki konularda adli işbirliği alanında ortak (iç) pazarın insicamlı işleyebilmesi için gerekli tedbirleri alır.

---

* Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Yüksek Lisans Öğrencisi.

1 RG C 247, 31.8.1999, s.11

2 17 Kasım 1999 Tarihli görüş (Henüz Resmi Gazete'de yayınlanmamıştır.)

3 RG C 368, 20.12.1999, s.47.

- (2) Ortak pazarın düzgün şekilde işlemesi, hukuki konularda verilen mahkeme kararlarının serbest dolaşımının geliştirilmesi ve basitleştirilmesini iktiza eder.
- (3) Bu konu, Antlaşmanın 65. maddesinin düzenleme alanı içinde yer almaktadır.
- (4) Mahkemelerin yetkisine ve tenfize ilişkin muayyen mahalli (ulusal) kurallar arasındaki farklılıklar, kişilerin serbest dolaşımını ve ortak pazarın sağlıklı işlemesini güçleştirmektedir. Bunun sonucu olarak, evlilik ve velayet hakkı konularında mahkemelerin yetkisi bakımından çatışan kuralları birleştirmek ve mahkeme kararlarının hızlı ve otomatik tanınması ve tenfizi için gerekli formaliteleri basitleştirmek amacıyla çeşitli hükümler ihdas edilmiştir.
- (5) Antlaşmanın 5. maddesinde tasrih edilen (düzenlenen) talilik ve orantılılık ilkeleri uyarınca, üye devletler düzeyinde bu tüzüğün hedefine yeterince ulaşılamayabilir; ve bu sebeple hedefe Topluluk düzeyinde daha iyi ulaşılabilir. Tüzük hedefleri gerçekleştirmek için gerekenden daha öteye gitmez.
- (6) Konsey, 28 Mayıs 1998 tarihli⁴ hukuki tasarrufuyla, üye devletlerde evliliğe ilişkin konularda mahkemelerin yetkisi ve mahkeme kararlarının tanınması ve tenfizi hakkında bir antlaşma (konvansiyon) hazırladı ve antlaşmanın, kendi anayasal hükümleri gereğince kabulünü üye ülkelere tavsiye etti. Bu Antlaşma müzakerelerinde amaçlanan sonuçlar güvenceye alınmalıdır. Bu tüzüğün muhtevasını oluşturan hususlar esas itibariyle antlaşmalardan alınmıştır; ancak hukuki ve ticari konularda mahkemelerin yetkisi ve mahkeme kararlarının tanınması ve tenfizi hakkındaki tüzük önerisindeki muayyen hükümlerle uyumu temin etmek amacıyla Tüzük, sözleşmede bulunmayan bir takım yeni hükümler ihtiva etmektedir.
- (7) Evlilik ve velayet hakkı konularında verilen mahkeme kararlarının Topluluk içinde, serbest dolaşımını temin etmek için; Topluluğun emredici ve doğrudan uygulanan tasarrufuna tabi olan, evlilik ilişkisinin zevaline ve eşlerin çocukları üzerindeki velayet hakkına ilişkin konularda mahkemenin yetkisinin ve verilen mahkeme kararlarının sınır aşıcı tanınması gerekir.
- (8) Bu Tüzükte hüküm altına alınan hususlar; insanlara mümkün mertebe geniş hareket alanı temin etmek amacıyla birbiri ile tutarlı ve yek-

⁴ RG C 221, 16.7.1998, s.1. Sözleşmenin tanzim edildiği günde Konsey Prof. Alegria Bories'in hazırladığı açıklama raporuna ilişkin tezkere çıkardı. Bu açıklayıcı rapor bahsi geçen Resmi Gazete'nin 27. sayfasında yayınlanmıştır.

nesak olmalıdır. Bu itibarla, Tüzükte hüküm altına alınan yetki esasları dahilinde, bir üye devlet ülkesi ile sıkı bağları olan üye olamayan ülke tabiiyetine de bu Tüzük hükümleri uygulanır.

- (9) Bu Tüzüğün uygulama alanı, hukuk yargılamalarını ve muayyen ülkelerde evliliğe ilişkin konularda gayri adli yargılamaları kapsar; tamamen dini usulleri kapsamaz. O yüzden buradaki “mahkemeler” tabiri evlilik konularında yetkili olan adli veya başka türlü makamları içine alır.
- (10) Bu Tüzük; boşanma, ayrılık ve evliliğin butlanına ilişkin yargılamalara münhasır kılınmıştır. Boşanma ve butlana ilişkin kararların tanınması sadece evlilik ilişkisinin zevalini etkiler; birbiri ile ilgili olabilmesi gerçeğine rağmen Tüzük; eşlerin kusuru, evliliğin mali sonuçları, mükellefiyetlerin devamı ve diğer tali tedbirleri etkilemez.
- (11) Bu Tüzük; boşanma, ayrılık ve evliliğin butlanına ilişkin yargılamalar ile yakından ilgili olan eşlerin çocukları üzerindeki velayet hakkını kapsar.
- (12) Bu Tüzükte yetkiye ilişkin olarak kabul edilen esaslar, ilgili taraf ile kaza hakkını kullanan üye devlet arasında hakiki bir ilişki olması kuralına dayandırılmıştır. Karar, farklı hukuk sistemlerinin mevcut olduğu gerçeğine uygun olarak muayyen hususları içermeli ve bu hususlar da diğer üye devletlerce kabul edilmelidir.
- (13) Evliliğe ilişkin bir anlaşmazlık durumunda eşlerin çocuklarının korunması bakımından göz önünde bulundurulması gereken bir risk; eşlerden birinin çocuğu, bir başka ülkeye götürmesidir. Çocukların esaslı menfaatleri, özellikle 25 Ekim 1980 tarihli Çocukların Uluslararası Kaçırılmasının Hukuki Yönlerine ilişkin La Haye Sözleşmesi'ne uygun olarak korunmalıdır. Hukuken mutad mesken bu Sözleşmeye göre mahkemenin yetkisinin doğması sebebi sayıldığından, hukuken geçerli bir sebep olmadan çocuk götürülmüş ya da geri getirilmemiş (alikonulmuş) ise çocuğun mutad meskeninde fiili (de facto) bir değişiklik olacaktır.
- (14) Bu Tüzük; acele hallerde kendi ülkesinde yerleşik kişi ve mallara ilişkin olarak üye devletler mahkemelerinin –koruyucu nitelikte olanlar dahil- geçici tedbirler almasına mani değildir.
- (15) “Hüküm” kelimesi sadece boşanma, ayrılık ya da evliliğin butlanını intaç eden kararları ifade eder. Hakiki belgeler olarak resmen tanzim veya tescil edilen ve bir üye devlette kabil-i icra olan belgeler, bu “hüküm”lere muadil olarak değerlendirilir.
- (16) Üye devletler tarafından verilen tanıma ve tenfiz kararları karşılıklı güven prensibi esasına dayandırılır. Bu yargılamalar muhatap ülkenin kamu düzeninin dikkate alınmasını sağlayan, ilgili çocuğun bireysel

hakları dahil olarak tarafların savunma haklarını koruyan ve çelişkili kararların tanınmasını sınırlandıran hükümleri içermelidir.

- (17) Mahkeme kararına muhatap olan ülke; ne kararın verildiği ülkenin yetkisini ne de kararda ulaşılan hakikati yeniden inceleyebilir.
- (18) Bir üye devlette verilen nihai hüküm sonucu kişilerin medeni hallerinde meydana gelen değişikliklerin güncellenmesi diğer üye devlette herhangi bir usule tabi değildir.
- (19) Bu Tüzükte düzenlenen ölçüler dahilinde, 1931 tarihinde Nordic (Norveç, Danimarka ve İzlanda) ülkeleri tarafından hazırlanan konvansiyon hükümleri uygulama alanı bulur.
- (20) İspanya, İtalya ve Portekiz; Avrupa Topluluğunu kuran antlaşma çerçevesinde çıkarılan bu Tüzükle hüküm altına alınan hususlardan önce bir antlaşma yapmışlardır. Holy See'ye ilişkin olarak bu ülkelerin milletlerarası taahhütlerini ihlal etmemeleri sağlanması gerekir.
- (21) Üye devletler, bir Topluluk tasarrufu kabul edilmediği sürece bu Tüzüğün uygulanması için kendi aralarında uygulamaya yönelik önlemler almak bakımından serbest bırakılmalıdır.
- (22) Mahkemelere ve verilen bir hükmün bir üst merci tarafından yeniden incelenmesine ilişkin Ek 1 ila Ek 3, ilgili üye devletin değişiklik metnini iletmesine istinaden Komisyonca değiştirilmelidir. Ek 4 ve Ek 5'e ilişkin değişiklikler Komisyon'a tanınan yürürlüğe koyma prosedürüne ilişkin 28 Haziran 1999 tarih ve 1999/468/EC sayılı Konsey Kararı'na uygun olarak kabul edilmelidir.⁵
- (23) Komisyon, Tüzüğün yürürlüğe girmesinden azami 5 yıl sonra Tüzüğün uygulanmasını incelemek ve icap ederse gerekli değişiklikleri teklif etmek zorundadır.
- (24) Birleşik Krallık ve İrlanda; Avrupa Birliği hakkındaki Antlaşma ve Avrupa Topluluğu Kuruluş Antlaşması'nın Birleşik Krallık ve İrlanda'nın durumu hakkındaki Ek Protokolünün 3. maddesi gereğince, bu Tüzüğün kabul ve uygulamasına katılmak istediklerinin bildirdiler.
- (25) Danimarka, Avrupa Birliği hakkındaki Antlaşma ve Avrupa Topluluğu Kuruluş Antlaşması'nın Danimarka'nın durumu hakkındaki Ek Protokolün 1. ve 2. maddeleri gereğince, bu Tüzüğün kabulüne katılmamaktadır. Dolayısıyla Tüzük bu ülke için bağlayıcı değildir ve bu ülkeye karşı uygulanmaz.

⁵ RG L 184, 17.7.1999, s.23.

BİRİNCİ KISIM

UYGULAMA ALANI

Madde 1

1. İş bu Tüzüğün uygulama alanı:

- (a) boşanma, ayrılık veya evliliğin butlanı davalarında uygulanacak medeni yargılama usulleri,
- (b) (a)'da anılan evliliğe ilişkin yargılamalar sırasında eşlerin çocuk üzerindeki velayet hakkına uygulanacak medeni yargılama usulleridir.

2. Üye Devletlerde resmen kabul edilen diğer yargılama usulleri, adli yargılama usulü ile muadil kabul edilecektir. "Mahkeme" terimi, üye devletlerdeki bu konularda yargılama yetkisine sahip bütün yetkili kurumları içine alır.

3. Bu Tüzükte yer alan, "üye devlet" terimi Danimarka dışındaki tüm üye devletleri ifade etmektedir.

İKİNCİ KISIM

YARGILAMA YETKİSİ

Birinci Bölüm

Genel Hükümler

Madde 2

Boşanma, ayrılık ve evliliğin butlanı

1. Boşanma, ayrılık veya evliliğin butlanına ilişkin konularda yargılama yetkisi, üye ülke mahkemelerinden

(a) ülkesinde:

- eşlerin mutad meskeni, veya
- eşlerden birinin halen mukim olması şartıyla, eşlerin son mutad meskeni, veya
- davalının mutad meskeni, veya
- müşterek başvuru halinde eşlerden birinin mutad meskeni, veya
- müracaat tarihinden hemen önce en az bir yıl orada mukim olması şartıyla, müracaat edenin mutad meskeni, veya

– eğer müracaat eden müracaat tarihinden hemen önce en az altı ay orada mukim ise ve Üye Devletten birinin vatandaşı ise müracaat edenin mutad meskeni veya davanın Birleşik Krallık ve İrlanda'da görülmesi halinde "domicile" in olduğu yer;

(b) her iki eşin milli hukukları veya Birleşik Krallık ve İrlanda'nın söz konusu olması durumunda her iki eşin "domicile" inin bulunduğu yer mahkemesi yetkili olacaktır.

2. Bu Tüzüğün amacı bakımından "domicile", Birleşik Krallık ve İrlanda hukuk sistemleri çerçevesinde bir anlam taşıyacaktır.

Madde 3

Velayet Hakkı

1. Boşanma, ayrılık ve evliliğin butlanı için yapılan başvurularda m.2'de yargılama yetkisine sahip üye devlet mahkemeleri, çocuğun mutad meskeninin bu üye devlette olması durumunda eşlerin ortak çocukları üzerindeki velayet hakkına ilişkin konularda da yargılama yetkisine sahip olacaktır.

2. Çocuğun mutad meskeni paragraf 1'de anılan bir üye devlette değilse; bu devlet mahkemeleri, çocuğun mutad meskeninin üye devletlerden birinde bulunması şartına ilaveten:

(a) eşlerden en az birinin çocuk üzerinde velayet hakkı bulunması

ve

(b) çocuğun menfaatinin korunması ve eşlerin her ikisinin mahkemenin yetkisini kabul etmesi ile yargılama yetkisine sahip olacaktır.

3. Yargılama yetkisi:

(a) boşanma, ayrılık veya evliliğin butlanı için yapılan başvuruyu kabulü veya reddi yönündeki hüküm nihai hale gelmişse,

veya

(b) (a)'da anılan hallerde, velayet hakkının yargılama usulü ile ilgili olan tüm derdest davalarda son hüküm verilince;

veya

(c) (a)'da ve (b)'de anılan yargılama usullerinin başka herhangi bir nedenle sona ermesi halinde; Paragraf 1 ve Paragraf 2'ye dayandırılarak sona erdirilecektir.

Madde 4

Çocuğun Kaçırılması

Madde 3 anlamında yargılama yetkisine sahip mahkemeler yargılama yetkilerini 25 Ekim 1980 tarihli Çocukların Uluslararası Kaçırılmasının Hukuki Yönlerine İlişkin La Haye Sözleşmesi ve özellikle bu Sözleşmenin m.3 ve m.16 hükümlerine uygun olarak kullanacaklardır.

Madde 5

Karşı Dava

Madde 2 ve 4 uyarınca yargılamanın derdest olduğu mahkeme karşı dava talebini de incelemeye yetkili olacak, dolayısıyla karşı dava talebi de Tüzüğün uygulama alanına dahil olacaktır.

Madde 6

Ayrılık Hükmünün Boşanmaya Dönüştürülmesi

Madde 2 hükmü saklı kalmak kaydıyla, ayrılık kararı veren üye devlet mahkemesi –şayet üye devlet hukuku öngörüyorsa- bunu boşanma kararına çevirme yetkisine sahiptir

Madde 7

Madde 2-6'da Yer Alan Yargılama Yetkisinin Münhasır Niteliği

Eşlerden birinin:

(a) Üye Devlet ülkesinde mutad meskeni olması;

veya

(b) Üye Devlet vatandaşı olması veya Birleşik Krallık ve İrlanda'nın söz konusu olması durumunda eşin "domicile" inin üye devletlerden birinin ülkesinde olması durumunda, sadece madde 2 ila 6'ya uygun olarak başka bir üye devlette dava açılabilir.

Madde 8

Diğer Hallerde Yargılama Yetkisi

1. Madde 2 ila 6'ya uygun olarak Üye Devlette yargılama yetkisine sahip mahkeme bulunmazsa, Üye Devlet iç hukukuna göre belirlenecek mahkeme yetkili olacaktır.

2. Davalının ne mutad meskeni Üye Devlette ne de Üye Devlet vatandaşlığına sahip ise veya Birleşik Krallık ve İrlanda'da görülen davada, sözü edilen Üye Devletin ülkesi sınırlarında "domicile"i yoksa, mutad meskeninin bulunduğu Üye Devletin vatandaşlığına sahip olmayıp üye başka bir devletin vatandaşlığına sahipse, söz konusu devletin vatandaşı gibi, yargılama hukukunun lehine olan kuralları uygulanabilecektir.

İkinci Bölüm

Yargılama Yetkisine ve Kabul Edilebilirliğe Dair İnceleme

Madde 9

Yargılama Yetkisine Dair İnceleme

Davaya bakan üye devlet mahkemesi bu tüzüğe göre yargılama yetkisine sahip değilse; yargılama yetkisini Tüzükten alan Üye Devlet mahkemesi kendinin yetkili olduğunu ve diğer Üye Devlet mahkemesinin yetkisinin olmadığını beyan edebilecektir.

Madde 10

Kabul Edilebilirliğe Dair İnceleme

1. Davalının mutad meskeni davanın açıldığı üye devletten başka bir devlette ise, davalı davaya katılmaz; mahkeme, kendine tanınan yetkiye istinaden davalının kendisini savunmaya imkan tanınacak derecede yeterli zamanda dava prosedürünü başlatan belgeleri ya da buna muadil evrakı tebellüğ edebilecek olduğu ispat edilinceye kadar duruşmayı erteler

2. Dava prosedürünü başlatan veya buna muadil evrakın bir üye devletten diğerine gönderilmesi Hukuki ve Ticari Konularda Adli ve Gayri Adli Evrakın Tebliğine İlişkin 29 Mayıs 2000 tarih ve 2000/1348 sayılı Avrupa Topluluğu Konsey Tüzüğü⁶ hükümleri uyarınca yapılacaksa; bu maddenin 1. paragrafındaki hükmün yerine Tüzüğün 19. maddesi hükmü uygulanır.

3. 1348/2000 sayılı Konsey Tüzüğü hükümlerinin uygulanmaması durumunda, dava prosedürünü başlatan veya buna muadil evrakın yabancı devlete Konvansiyon'a göre gönderilecekse Hukuki ve Ticari Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Yabancı Devletlere Tebliği Hakkında 15 Kasım 1965 tarihli La Haye Konvansiyonu'nun 15. maddesi uygulanır.

⁶ Bkz. Bu Resmi Gazete'nin 37. sayfası.

Üçüncü Bölüm
**Derdest Davalar ve Bağlı
(İrtibatlı) Davalar**

Madde 11

1. Konusu ve tarafları aynı olan dava daha önce farklı bir üye devlet mahkemesinde açılmışsa dava ile ilgili olarak; davaya bakan ikinci mahkeme, ilk mahkemenin yargılama yetkisi tesis oluncaya kadar hukuki işlemleri askıya alır.

2. Üye Devlet mahkemesinde açılmış dava konusu farklı ve tarafları aynı olan boşanma, ayrılık veya evliliğin butlanı davalarında; davaya bakan ikinci mahkeme, ilk mahkemenin yargılama yetkisi tesis oluncaya kadar hukuki işlemleri askıya alır.

3. Davaya bakan ikinci mahkeme, davaya ilk bakan mahkemenin yargılama yetkisi kurulduğunda, ilk mahkemenin lehine yargılama yapmaktan çekilecektir.

Bu takdirde, söz konusu davayı ikinci mahkemenin önüne götüren taraf, bu davayı ilk mahkemenin önüne getirebilir.

4. Bu maddenin amacına ulaşabilmesi için, davaya bakmayı kabul eden mahkeme:

(a) dava prosedürünü başlatan veya buna muadil belgelerin mahkemeye arz edilmesi zamanında; davacının önlem almakta sonradan ihmal göstermemesi koşulu ile davalıyı etkileyecek durumları tebliğ etmesi,

veya

(b) Eğer belgeler tebliğden sorumlu makam tarafından alındığı sırada mahkemeye ibraz edilmeden tebliğ edilecekse, davacının önlem almakta sonradan ihmal göstermemesi koşulu ile bu belgelerin mahkemeye arz edilmesi gerekir.

Dördüncü Bölüm
Geçici - Koruyucu Dahil- Tedbirler

Madde 12

Acil durumlarda, bu Tüzüğün hükümleri, Üye Devlet mahkemelerinin söz konusu Devlet hukuku altında mevcut bulunan kişiler veya mallar üzerinde

geçici, koruyucu içerikli, tedbirler alınmasının önüne geçemez; hatta, Tüzüğün yönetiminde, başka bir Üye Devletin mahkemesi meselenin önemli bölümlerinde yargılama yetkisine sahip olacaktır.

ÜÇÜNCÜ KISIM TANIMA VE TENFİZ

Madde 13

“Hüküm” ün anlamı

1. Bu Tüzüğün amaçları bakımından “hüküm”, bir üye devlet mahkemesi tarafından boşanma ayrılık ya da evliliğin butlanına hükmedilmesi anlamına geldiği gibi; ilam, emir, karar şeklinde adlandırılan ve evliliğe ilişkin yargılama esnasında eşlerin velayet hakkı konusunda hüküm anlamını da taşır.
2. Bu kısma ait hükümler, bu tüzük çerçevesinde yargılama harç ve masraflarının tespitinde ve bu harç ve masraflara ilişkin her türlü hükmün tenfizinde de uygulanır.
3. Bu Tüzüğün uygulama amaçları bakımından hakiki vesika olarak resmen tanzim veya tescil edilen ve bir üye devlette icra edilebilir belgeler ile yargılama esnasında mahkemece kabul edilen ve bu üye devlette icra edilebilir sulhler de 1. paragrafta hüküm altına alınanlarla aynı şartlar çerçevesinde tanınır ve kabil-i tenfiz olduğu ilan edilir.

Birinci Bölüm

Tanım

Madde 14

Mahkeme Kararlarının Tanınması

1. Bir üye devlette verilen mahkeme kararı, herhangi bir özel usule tabi olmaksızın diğer üye devletlerde de tanınır.
2. Özellikle –ve üçüncü paragraf hükümlerine hâle gelmeksizin- bir üye ülkedeki şahsi hallere ilişkin kayıtların; diğer bir üye ülkede verilen boşanma, ayrılık veya evliliğin butlanına ilişkin karara istinaden güncel hale getirilmesi için özel bir usule gerek yoktur ve güncelleştirme işlemi aleyhine bu üye ülke hukuku uyarınca kanun yoluna başvurulamaz.
3. İlgili her şahıs, bu kısmın ikinci ve üçüncü bölümleri için öngörülen usule uygun olarak, mahkeme kararının tanınması ya da tanınmaması gerektiği yönünde bir karar için başvuruda bulunabilir.

4. Mahkeme kararının tanınması bir üye devlet mahkemesinde talî talep olarak ileri sürülürse, mahkeme bu konuda da karar verebilir.

Madde 15

Tanıma Talebinin Reddedilebileceği Haller

1. Boşanma, ayrılık ya da evliliğin butlanına ilişkin olarak verilen mahkeme kararının tanınması talebi şu hallerde reddedilir:

(a) Eğer tanıma, tanıma talep edilen ülkenin amme intizamına açıkça aykırı ise,

(b) Davalının mahkeme kararını kesin olarak kabul ettiği tespit edilmedikçe, kendisini savunmaya imkan tanınacak derecede yeterli zamanda dava dosyasından ya da buna muadil evraktan haberdar edilmemek suretiyle davalının savunma hakları ihlal edilerek mahkeme kararı verilmiş ise,

(c) Tanınması istenen mahkeme kararı, tanıma devletinin mahkemesi tarafından aynı taraflar arasında verilen bir hükümle tezatlık teşkil ediyor ise,

ya da

(d) Aynı taraflar arasında bir üye devlet mahkemesi veya üçüncü bir devlet mahkemesi tarafından daha önce verilen ve tanıma talep edilen üye ülkede tanıma için gerekli bütün şartları taşıyan bir kararla tezatlık teşkil ediyorsa

2. 13. maddede bahsedilen evliliğe ilişkin yargılama zamanında eşlerin velayet hakkı konusunda verilen mahkeme kararının tanınması aşağıdaki hallerde reddedilir:

(a) Eğer tanıma, çocuğun menfaatleri göz önünde bulundurularak tanımanın talep edildiği üye devletin kamu düzenine açıkça aykırılık teşkil ediyorsa,

(b) Acele haller müstesna olmak üzere, çocuğa mahkemede dinlenme fırsatı (hakkı) verilmeden, tanıma talep edilen ülkenin yargılama hukukunun temel hükümleri ihlal edilerek hüküm tesis edilmiş ise,

(c) Mahkeme kararını kesin olarak kabul ettiği tespit edilmedikçe; kendisini savunmaya imkan tanınacak derecede yeterli zamanda dava dosyasındaki evraktan haberdar edilmemek suretiyle velayet yükümünü yerine getirmeyen kişinin savunma hakları ihlal edilerek hüküm tesis edilmiş ise,

(d) Velayet hakkına sahip olan kişiye dinlenme fırsatı tanınmadan tesis edilen hükmün kendisinin velayet hakkını ihlal ettiği bu kimse tarafından talep edilmiş ise,

(e) Hüküm, tanıma talep edilen devlet mahkemesi tarafından velayet hakkına ilişkin olarak verilen daha sonraki bir kararla tezatlık teşkil ediyorsa ya da

(f) Çocuğun mutad meskeni olan bir üye devlet mahkemesi ya da üçüncü bir devlet mahkemesi tarafından velayet hakkına ilişkin olarak daha sonra verilen ve tanıma talep edilen üye devlette tanıma için gerekli bütün şartları taşıyan bir kararla tezatlık teşkil ediyorsa.

Madde 16

Üçüncü Ülkelerle Antlaşma

Bir üye devlet mahkemesi, kararların tanınması ve tenfizine ilişkin bir antlaşmaya istinaden; başka bir üye devlette madde 8 hükmü dikkate alınarak verilen mahkeme kararının tanınması talebini reddedebilir.

Madde 17

Hüküm Veren Mahkemenin Yetkisini İnceleme Yasağı

Hüküm tesis eden üye devlet mahkemesinin yetkisi inceleme konusu yapılamaz. Madde 15 (1) (a) ve (2) (a)'da bahsi geçen kamu düzenine ilişkin inceleme, 2 ila 8. maddelerde düzenlenen yetki kuralları hakkında uygulanmaz.

Madde 18

Uygulanacak Hukukta Farklılıklar

Boşanma, ayrılık ya da evliliğin butlanına ilişkin bir mahkeme kararının butlanına ilişkin bir kararın tanınması, tanıma talep edilen üye ülke hukukunun aynı vakıalara mebni boşanma, ayrılık ya da evliliğin butlanına cevaz vermemesi sebebiyle reddedilemez.

Madde 19

Hükmün Esasını İnceleme Yasağı

Hiçbir şekilde kararın esasına yönelik inceleme yapılamaz.

Madde 20

Davaya Ara Verme

1. Kararın verildiği üye devlette bu karara karşı olağan kanun yoluna başvurulmuşsa, tanımanın talep edildiği üye devlet mahkemesi davaya ara verebilir.
2. Kararın verildiği İrlanda ve Birleşik Krallık' ta kanun yoluna başvurma sebebiyle kararı veren mahkemece hükmün icrası ertelenmişse, tanımanın talep edildiği üye devlet mahkemesi davaya ara verebilir.

İkinci Bölüm

Tenfiz

Madde 21

Kabil-i Tenfiz Kararlar

1. Bir üye devlet mahkemesi tarafından her iki tarafın çocuğu ile ilgili velayet hakkının kullanımına ilişkin verilen; bu üye devlette icra edilebilir hale gelen ve tebliğ edilen mahkeme kararı, ilgili tarafça yapılan başvuru üzerine diğer bir devlet mahkemesinden alınacak tenfiz kararı sonucunda bu ülkede de icra edilebilir.
2. Buna mukabil, Birleşik Krallık'ta tenfiz için tescil yapılmış bir hüküm, ilgili herhangi tarafın başvurusu üzerine İngiltere ve Galler'de, İskoçya veya Kuzey İrlanda'da tenfiz edilebilir.

Madde 22

Mahalli Mahkemelerin Yetkisi

1. Tenfiz kararı başvuru dilekçesi Ek 1'deki listede belirtilen mahkemeye tevdi edilmelidir.

2. Mahalli yetki, aleyhine tenfiz talebinde bulunulan kişinin mutad meskeninin bulunduğu yere göre ya da tenfiz başvurusunun konusunu oluşturan çocuğun mutad meskenine göre tespit edilir.

Yukarıdaki alt paragrafta bahsedilen yerlerden hiçbiri, tenfiz talebinde bulunurken ülkede bulunmazsa mahalli yetki tenfiz mahalline göre belirlenir.

3. Madde 14 (3)'de bahsedilen usul hakkında mahalli mahkemelerin yetkisi; tanıma talebinin ileri sürüldüğü üye devletin mahalli hukukuna göre tespit edilir.

Madde 23**Tenfiz Usulü**

1. Tenfiz başvurusunda bulunma usulü tenfiz talebinin yapıldığı üye ülkenin hukukuna tabidir.
2. Tenfiz başvurusunda bulunan kişi, tebliğ için, başvuru mahkemenin yetki alanına dahil yerde bir adres göstermek zorundadır. Buna mukabil, tenfiz talebinde bulunulan üye ülke hukuku böyle bir adres temini öngörmüyorsa başvuruda bulunan, dava için bir temsilci tayin eder.
3. Madde 2 ve 33'de öngörülen belgeler başvuru dilekçesine eklenmelidir.

Madde 24**Mahkemenin Kararı**

1. Tenfiz başvurusunda bulunulan mahkeme gecikmeksizin hükmünü tesis eder. Aleyhine tenfiz talebinde bulunulan kişinin davanın bu aşamasında başvuruya itiraz etme hakkı yoktur.
2. Başvuru sadece 15, 16 ve 17. maddelerde tasrih edilen sebeplerden birisine istinaden reddedilebilir.
3. Hiçbir surette kararın esasına yönelik inceleme yapılamaz.

Madde 25**Kararın Bildirimi**

Tenfiz talebinde bulunulan üye ülkenin hukukunda öngörülen usule uygun olarak başvuru hakkında verilen kararı, gecikmeksizin mahkemenin ilgili memurunca başvuru sahibine bildirilir.

Madde 26**Tenfiz Kararı Aleyhine Temyiz**

1. Tenfiz başvurusu üzerine verilen karar aleyhine taraflardan biri temyize başvurabilir.
2. Temyiz dilekçesi Ek 2'deki listede belirtilen mahkemeye arz edilmelidir.
3. Temyiz başvurusu, tenfiz usulünün tabi olduğu kurallara aykırılığa ilişkin olabilir.
4. Temyiz başvurusu, tenfiz talebinde bulunan tarafça yapılmışsa; aleyhine

tenfiz isteminde bulunulan, temyiz mahkemesinde duruşmaya davet edilir. Bu kimse mahkemede hazır bulunmaz ise 10. madde hükmü uygulanır.

5. Tenfiz kararı aleyhine, kararın tebliğinden itibaren bir ay içinde temyiz talebinde bulunulmalıdır. Aleyhine tenfiz talebinde bulunulan tarafın mutad meskeni tenfiz kararının verildiği ülkeden başka bir üye ülkede ise temyiz süresi iki aydır ve süre kendisine ya da ikametgahına tebliğ tarihinden işlemeye başlar. Tenfiz talebinde bulunanın mutad meskeninin uzak yerde olması sebebi ile süre temdidi bahşedilmez.

Madde 27

Temyiz Mahkemesi ve İtiraz Yolları

Temyiz istemi üzerine verilen karara karşı Ek 3'te gösterilen yerlerde itiraz edilebilir.

Madde 28

Davaya Ara Verme

1. Madde 26 ve 27 hükümleri uyarınca yapılan temyiz başvurusunu inceleyen mahkeme kararın verildiği üye devlet mahkemesinde bu karar aleyhine olağan kanun yoluna başvurulmuşsa ya da bu başvuru için tanınan süre dolmuşsa, aleyhine tenfiz talebinde bulunulan şahsın talebi üzerine davaya ara verilebilir.

2. Tenfiz kararı İrlanda ya da Birleşik Krallıkta verilmiş ise, kararın verildiği ülkedeki her türlü kanun yolu, birinci paragraf bakımından olağan kanun yolu olarak değerlendirilir.

Madde 29

Kısmî Tenfiz

1. Mahkeme kararı birden fazla konuya ilişkin olarak verilip de mahkeme bunların tamamı hakkında tenfiz kararı vermeye yetkili değilse, mahkeme bunların bir veya daha fazlası hakkında tenfiz kararı verebilir.

2. Başvuruda bulunan hükmün kısmi tenfizini talep edebilir.

Madde 30

Adli Yardım

Kararın verildiği üye devlette tamamen ya da kısmen adli yardımdan yarar-

lanan ya da dava harç veya masraflarından muaf tutulan başvuru; muhatap üye ülkenin hukuku dikkate alınarak madde 22 ila 25'te öngörülen usuller çerçevesinde en uygun adli yardımdan yararlanmalı ya da yargılama harç veya masraflarından muaf tutulmalıdır.

Madde 32

Teminat, Kefalet veya Depozito

Aşağıdaki hallerde; bir üye devlette, bir diğer üye devlette verilen kararın tenfizi için başvuruda bulunan tarafın hiçbir teminat, kefalet ya da depozito vermesi gerekli olmayacaktır.

- (a) Başvuruda bulunan tarafın, tenfiz talep edilen üye devlette mutad meskeni bulunmuyorsa,
- (b) Başvuruda bulunan taraf; yabancı devlet vatandaşı ise tenfizin Birleşik Krallık ya da İrlanda'dan talep edilmesi halinde bu üye devletlerden birinde "domicile"e sahip değilse.

Üçüncü Bölüm

Müşterek Hükümler

Madde 32

Belgeler

1. Tanıma talep eden ya da tanımaya itiraz eden veya tenfiz kararı isteyen taraf;
  - (a) Mahkeme hükmünün hakiki olduğuna inandıracak bütün şartları taşıyan bir nüshayı ve
  - (b) Madde 33'de bahsedilen belgeleri ibraz etmelidir.
2. Buna ilaveten taraflardan birinin davetiye tebliğ edilmiş olmasına rağmen duruşmaya gelmemesi ya da zamanında cevap vermemesi durumunda hüküm tesis edilmişse; tanıma talebinde bulunan taraf;
  - (a) dava dosyasının veya muadil evrakın duruşmaya gelmeyen tarafa tebliğ edildiğini mübeyyin belgenin aslını veya usulen onanmış örneğini, ya da
  - (b) davacının davayı açıkça kabul ettiğini mübeyyin belgeyi ibraz etmelidir.

Madde 33**Diğer Belgeler**

Kararın verildiği üye devletteki yetki mahkeme ya da idari makam, herhangi ilgili bir şahsın talebi üzerine Ek 4'deki standart formu (evlilik konularına ilişkin kararlar) ya da Ek 5'deki standart formu (velayet hakkına ilişkin kararlar) kullanarak bir belge tanzim etmelidir.

Madde 34**Belgelerin Yokluğu**

1. Madde 32 (1) b veya (2) 'de tasrih edilen belgeler ibraz edilmezse mahkeme; bunların ibrazı için bir zaman tanıyabilir; bunlara muadil belgeleri kabul edebilir veya daha önce bu konuda yeterli bilgiye sahipse, belgelerin ibrazından muaf tutabilir.
2. Mahkeme emrederse, bu belgelerin çevirisi temin edilmelidir. Çeviri, bir üye ülkede bu işi yapmaya yetkili bir kişi tarafından onanmalıdır.

Madde 35**Tasdik veya Diğer Benzer Formaliteler**

Madde 32, 33 ve 34 (2)'de tasrih edilen veya dava için temsilci tayini yapılan belgeler bakımından herhangi bir tasdik veya diğer benzer formaliteler gerekli değildir.

DÖRDÜNCÜ KISIM GENEL HÜKÜMLER

Madde 36**Diğer Belgelerle Olan Münasebet**

1. Bu Tüzük, 38, 42. Maddeler ve bu maddenin ikinci paragrafına bağlı olarak, bu Tüzüğün yürürlüğe gireceği anda mevcut olan, bu Tüzüğün düzenlediği konularla ilgili olup, iki veya daha fazla üye ülke arasında akdedilmiş olan konvansiyonları üye ülkeler için ilga edecektir.
2. (a) Finlandiya ve İsveç, bakımından kendi karşılıklı ilişkilerinde bu tüzüğün kuralları yerine “-son protokollerle birlikte- evlilikte, evlat edinmede ve vesayette milletlerarası özel hukuk hükümlerinden oluşan Danimarka, Finlandiya, İzlanda, Norveç ve İsveç arasındaki 6 Şubat 1931 konvansiyonunu” kısmen ya da tamamen uygulayacaklarını deklare etme seçeneğine sahip olacaklardır. Bu tür deklarasyonlar bu Tüzüğe eklenecek ve *Avrupa Toplu-*

lukları Resmi Gazetesi'nde yayınlanacaktır. Bu tür deklarasyonlar, yukarıda anılan üye devletler tarafından her zaman kısmen ya da tamamen geri alınabilirler⁷

(b) Birliğin vatandaşları arasında tâbiyet bakımından ayırım gözetilmemesi ilkesine uyulacaktır.

(c) Bu Tüzüğün hüküm altına aldığı hususlarda, (a) alt paragrafında belirtilen Üye Devletler arasında akdedilecek müstakbel antlaşmalardaki yetki kuralları bu Tüzük'te yer alanlara mutabık olmalıdır

(d) (a) alt paragrafı uyarınca beyanda bulunan Nordic (Norveç, Danimarka ve İzlanda) ülkeleri tarafından II. Kısımda hüküm altına alınanlara uygun yetki forumu uyarınca bu ülkelerde aktarılan hükümler de III. Kısım hükümlerine göre tanınıp tenfiz edilecektir.

3. Üye Devletler

(a) 2 (a) ve (c) paragraflarında belirtilen antlaşmaların bir nüshasını ve bu antlaşmaları uygulayan yeknesak kuralları

(b) Bu antlaşmaların ya da yeknesak kuraların yenilenmeyeceğine ilişkin, tüm ihbarları veya bunlara ilişkin tüm değişiklikleri Komisyona bildireceklerdir.

Madde 37

Muayyen Çok Taraflı Konvansiyonlarla İlişkiler

Bu Tüzük; üye ülkeler arasındaki ilişkilerde, bu Tüzük tarafından düzenlenen konularla ilgili olarak, aşağıdaki konvansiyonlardan önce gelecektir.

- Küçüklerin Korunmasına İlişkin Uygulanacak Hukuk ve Mercilerin Yetkisine Dair 5 Ekim 1961 tarihli La Haye Konvansiyonu,
- Evliliklerin Geçerliliğine İlişkin Kararların Tanınmasında 8 Eylül 1967 tarihli Lüksemburg Konvansiyonu,
- Ayrılıkların ve Boşanmaların Tanınmasında 1 Haziran 1970 tarihli La Haye Konvansiyonu,
- Çocukların Gözetimi ve Bu Gözetimin Tazmini ile İlgili Kararların Tanınması ve Tenfizinde 20 Mayıs 1980 tarihli Avrupa Konvansiyonu,

⁷ Bu üye devletlerden hiçbiri, Tüzük kabul edildiğinde bu yönde bir beyanda bulunmadı.

- Çocuğun bir Üye Devlette mutad meskeni olması koşulu ile, Çocuğun Korunması İçin Önlemler Almaya ve Velayet Hakkına İlişkin Yetki, Uygulanacak Hukuk, Tanıma Tenfiz ve İşbirliğine İlişkin 19 Ekim 1996 tarihli La Haye Konvansiyonu.

Madde 38

Etki Alanı

1. Madde 36 (1) ve 37'de anılan antlaşma ve konvansiyonlar, bu Tüzüğün uygulanmayacağı konularda uygulanmaya devam edecektir.
2. Yine bu antlaşma ve konvansiyonlar, bu tüzüğün yürürlüğünden önce verilen hükümlerde ve geçerli olarak resmen tanzim edilen ya da kaydedilen belgelerde uygulanmaya devam edecektir.

Madde 39

Üye Ülkeler Arasındaki Antlaşmalar

1. İki veya daha fazla Üye Devlet, bu tüzüğü ayrıntıya kavuşturmak ya da uygulanmasını kolaylaştırmak için antlaşmalar ya da benzer düzenlemeler yapabilir.

Üye Devletler

- (a) antlaşmaların taslaklarının bir nüshasını,
- (b) bu antlaşmaların feshine ilişkin tam ihbarlarını ya da bunlara ilişkin düzenlemeleri

Komisyonu göndereceklerdir.

2. Bu antlaşma ya da düzenlemeler, hiçbir durumda Kısım II ya da Kısım III hükümlerine aykırı bir durum teşkil edemez.

Madde 40

Vatikan (Holy See) ile Olan Antlaşmalar

1. Bu Tüzük, Vatikan ve Portekiz arasında, 7 Mayıs 1940'ta Vatikan'da imzalanan Uluslararası Antlaşmaya hâlel getirmeksizin uygulanacaktır.
2. Birinci fıkrada anılan antlaşma ışığında evliliğin butlanı olarak anılan her karar, III. Kısımda düzenlenen durumlarda üye devletlerde tanınacaktır.
3. Birinci ve ikinci fıkrada düzenlenen hükümler Vatikan ile yapılan aşağıdaki uluslararası antlaşmalarda da uygulanacaktır.

(a) 18 Şubat 1984'te Roma'da imzalanan Ek Protokol ile değiştirilen, İtalya ve Vatikan arasındaki 11 Şubat 1929 tarihli Lateranense Sözleşmesi

(b) Hukuki konularda, Vatikan ile İspanya arasındaki 3 Ocak 1979 tarihli antlaşma,

4. Paragraf 2'de düzenlenen karaların İtalya ve İspanya'da tanınması; üçüncü paragrafta bahsedilen Vatikan ile akdedilen uluslararası antlaşmalara uygun olarak kilise mahkemeleri tarafından verilecek kararlara uygulanabilir olarak aynı prosedür ve kontrole tabi olabilir.

5. Üye Devletler

(a) Birinci ve üçüncü fıkrada belirtilen antlaşmaların bir nüshasını

(b) bu antlaşmaların feshine ilişkin tüm ihbarları ya da bunlara ilişkin tüm düzenlemeleri

Komisyonu göndereceklerdir.

Madde 41

İki veya Daha Fazla Hukuk Sistemi Olan Üye Devletler

Ülkelerin farklı bölgesel kesimlerinde, bu Tüzüğün düzenlediği hususlara ilişkin, iki veya daha fazla hukuk sistemi ya da kurallar bütününe sahip üyeler açısından

(a) Bu Üye Devletler için mutad meskene yapılan her atıf, bölgedeki mutad meskene gönderilecektir.

(b) vatandaşlığa ya da Birleşik Krallık söz konusu ise "domicile"e yapılan her atıf hüküm statüsünde belirtilen bölgeye gönderilecektir.

(c) boşanma, ayrılık ya da evliliğin butlanına ilişkin bir başvuruyu alan "üye devlet mercii"ne yapılan her atıf, böyle bir başvuruyu alan bölgenin yetkilisine gönderilecektir.

(d) Talep edilen devletin kurallarına yapılan her atıf; yetki, tanıma veya tenfiz istendiği bölgenin kurallarına yapılmış olacaktır.

BEŞİNCİ KISIM İNTİKAL HÜKÜMLERİ

Madde 42

1. Bu Tüzüğün hükümleri sadece yürürlüğe girdikten sonra açılan davalara, hakiki vesikalar olarak resmen tanzim veya tescil edilen belgelere ve yargılama esnasında mahkemece kabul edilen sulhlere uygulanır

2. Mahkemenin yetkisi; Bu Tüzüğün ikinci kısım hükümlerine ya da kararın verildiği ülke ile muhatap ülke arasında akdedilen ve davanın ikamesi anında yürürlükte olan bir konvansiyona göre tesis edilmişse, bu Tüzüğün yürürlüğe girmesinden önce açılan davalar hakkında yürürlük tarihinden sonra verilen kararlar üçüncü kısım hükümleri uyarınca tanınır ve tenfiz edilir.

ALTINCI KISIM NİHAİ HÜKÜMLER

Madde 43

Gözden Geçirme

Komisyon; 1 Mart 2006'dan daha geç olmamak üzere ve ondan sonra da her 5 yılda bir Avrupa Parlamentosu'na, Konsey'e bu Tüzüğün ve özellikle m. 36, m.39 ve m.40 (2)'nin uygulanmasına ilişkin bir rapor sunacaktır. Eğer gerekirse rapor, güncelleme için gerekli önerileri de içerecektir.

Madde 44

Mahkemelerin ve Verilen Hükmün Üst Mercii Tarafından Yeniden İncelenmesine İlişkin Listelerde Değişiklik

1. Üye Devletler Ek 1 ila Ek 3'te belirtilen mahkeme listelerinin değişikliğine ve verilen hükmün bir üst merci tarafından yeniden incelenmesine ilişkin listelerde değişiklik yapılmasına dair metinleri Komisyona bildireceklerdir. Komisyon da listeleri bu metinlere göre kabul edecektir.

2. Ek 4 ve Ek 5'te belirtilen standart formlara ilişkin düzenlemelerin yapılması veya bunların güncelleştirilmesi m. 45 (2)'de atfen belirtilen usule uygun olarak gerçekleştirilecektir.

Madde 45

1. Komisyon'a bir Komite tarafından yardım edilecektir.

2. Bu paragrafa yapılan atıflarda 1999/468 EC' nin 3. ve 7. maddeleri uygulanacaktır.

3. Komite kendi usul kurallarını belirleyecektir.

Madde 46

Yürürlüğe Girme

Bu Tüzük 1 Mart 2001'de yürürlüğe girecektir.

Bu Tüzük yürürlüğünde bağlayıcılık kazanacaktır ve Avrupa Topluluğu'nu tesis esen antlaşma uyarınca üye ülkelerde doğrudan uygulanabilecektir.

Brüksel, 29 Mayıs 2000.